1 JUIN 1955
1
Coördinatie -
- 1 - Bureau

ML. L. 4727/1.

KONINKRIJK BELGIE.

ROYAUME DE BELGIQUE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, de 22e April 1955 door de Minister van Openbaar Onderwijs verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van koninklijk besluit "houdende reglement van de centrale examencommissie voor de toekenning van de graad van geaggregeerde van het hoger secundair onderwijs voor de handelswetenschappen", heeft de 27e Mei 1955 het volgend advies gegeven :

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre de l'Instruction publique, le 22 avril 1955, d'une demande d'avis sur un projet d'arrêté royal "portant règlement du jury central pour la collation du grade d'agrégé de l'enseignement secondaire supérieur pour les sciences commerciales", a donné le 27 mai 1955 l'avis suivant :

Het ontwerp strekt er toe de uitvoeringsmodaliteiten te bepalen van de wet van 11 Maart 1954 tot instelling van een centrale examencommissie voor de toekenning van de graad van geaggregeerde van het hoger secundair onderwijs voor de handelswetenschappen.

\+

\+ \+

Artikel 4 van het ontwerp stelt het bedrag der examenkosten vast voor de candidaat die zich voor de centrale examencommissie aanmeldt om de graad van geaggregeerde van het hoger secundair onderwijs voor de handelswetenschappen te behalen.

Als rechtsgrond wordt de wet van 11 Maart 1954 opgegeven. Artikel 2 van deze wet, volgens hetwelk de Koning de voorwaarden vaststelt waaronder het examen kan worden afgelegd, houdt geen uitdrukkelijke machtiging in om de betaling van een retributie op te leggen aan degenen die zich laten inschrijven voor een examen tot het behalen van voormelde graad.

Een andere wetsbepaling die de Koning zodanige bevoegdheid zou verlenen, is de Raad van State niet bekend.

.../...

Artikel 4 is dus onverenigbaar met artikel 113 der Grondwet, luidens hetwelk, behalve de gevallen door de wet uitdrukkelijk uitgezonderd, van de burgers geen vergelding kan worden gevorderd dan alleen als belasting ten behoeve van het Rijk, de provincie of de gemeente.

Artikel 11, eerste lid, 2°, van het ontwerp bepaalt dat niemand tot het examen wordt toegelaten tenzij hij een getuigschrift voorlegt, uitgereikt door een hoogleraar in de methodologie in een universiteit of een gelijkgestelde inrichting, en waaruit blijkt dat hij gedurende ten minste een jaar onder diens leiding didactische oefeningen in een inrichting voor hoger secundair onderwijs heeft gevolgd. Door die bepaling wordt de toegang tot het examen afhankelijk gesteld van een universitaire voorbereiding. De candidaten die hun diploma van licenciaat in de handelswetenschappen verwerven in een niet-universitaire handelshogeschool, zullen nadien een inschrijving moeten nemen in een universiteit of een gelijkgestelde inrichting, hetgeen in de regel een jaar langer studie en alleszins bijkomende kosten betekent. Het is nochtans de wil van de wetgever, dat de studenten van voornoemde handelshogescholen "inzake duur en kosten van studiën op gelijke voet zouden gesteld zijn met de universiteitsstudenten" (Parl.besch., Senaat 1952-53, nr 357).

.../...

Daarom is artikel 11, inzover het bepaalt dat het getuigschrift moet uitgereikt worden door een hoogleraar in de methodologie in een universiteit of een gelijkgestelde inrichting, strijdig met de bedoeling van de wetgever.

\+

\+ \+

Artikel 17 van het ontwerp stelt de vacatie- en verblijfsvergoedingen voor de voorzitter, de leden en de secretaris van de commissie vast. Dientengevolge is het advies van de Eerste-Minister vereist, overeenkomstig artikel 13 van het besluit van de Regent van 15 December 1948 houdende regeling van de ambtsbevoegdheden van het Begrotingscomité, gewijzigd bij het besluit van de Regent van 12 Maart 1950. De inleiding moet derhalve melding maken van het advies van de Eerste-Minister. Daarentegen hoeft zij niet naar het akkoord van de Minister van Financiën te verwijzen.

\+

\+ \+

.../...

Voor het overige stelt de Raad van State voor, in het ontwerp een aantal vormwijzigingen aan te brengen die geen commentaar behoeven en blijken uit de hiernavolgende tekst :

Koninklijk besluit houdende reglement van de centrale examencommissie voor de toekenning van de graad van geaggregeerde van het hoger secundair onderwijs voor de handelswetenschappen.

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomenden, HEI

Gelet op de wet van 11 Maart 1954 tot instel ling van een centrale examencommissie voor de toekenni van de graad van geaggregeerde van het hoger secundair onderwijs voor de handelswetenschappen ;

Gelet op het koninklijk besluit van 15 Mei 1934 ... (verder zoals in het ontwerp) ... ;

Gelet op het advies van de Eerste-Minister, gegeven . . . (cfr opmerkingen over artikel 17) ;

Gelet op het advies van de Raad van State ;

Op de voordracht van Onze Minister van Openbaar Onderwijs,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

.../...

Artikel 1.-

De centrale examencommissie voor de toekenning van de graad van geaggregeerde van het hoger secundair onderwijs voor de handelswetenschappen houdt zitting zo nodig tweemaal per jaar; de eerste zittijd wordt geopend in de loop van Juli-Augustus, de tweede in de loop van October-November.

Zij houdt zitting te Brussel, tenzij de Minister van Openbaar Onderwijs anders bepaalt.

Artikel 2.-

Behoudens tegenstrijdig bericht, ten laatste op . . . . bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad, worden de inschrijvingen in ontvangst genomen door de daartoe door de Minister van Openbaar Onderwijs in elk provinciebestuur aangeduide ambtenaar :

1° voor de eerste zittijd van 2 tot 12 Mei ;

2° voor de tweede zittijd van 20 tot 30 Augustus.

Artikel 3.-

De examinandi vermelden op hun inschrijvingsformulier hun naam, voornamen, plaats en datum van geboorte, en woonplaats, het adres waar de oproeping voor het examen hun moet toegestuurd worden, het diploma krachtens hetwelk zij tot het examen van geaggregeerde worden toegelaten, de taal waarin zij wensen ondervraagd te worden en de openbare lessen te houden.

Artikel 4.-

... (zie advies) ...

Artikel 5.-

Jaarlijks wordt, ten minste één maand vóór de opening van de eerste zittijd, in het Belgisch Staatsblad een bericht gepubliceerd, waarin plaats en data der inschrijvingen en de te vervullen formaliteiten vermeld worden.

Artikel 6.-

§ 1. De examencommissie telt buiten de voorzitter ten minste vier werkelijke leden.

Aan de voorzitter en de leden worden plaatsvervangers toegevoegd ; de plaatsvervangers moeten aan dezelfde voorwaarden voldoen als de leden die zij vervangen

§ 2. De voorzitter wijst onder de leden een secretaris aan, die belast is met het bijhouden van de in artikel 15 bedoelde notulen.

Artikel 7.-

... (zoals in het ontwerp) ...

..../...

Artikel 8.-

Gedurende de zittijden houdt de examencommissie alle werkdagen zitting.

Zij mag de aan de examinandi opgelegde openbare lessen 48 uren uitstellen.

Artikel 9.-

§ 1. De meerderheid van de examencommissie moet aanwezig zijn om geldig te beraadslagen. Zijn de aanwezige leden in even getal en staken de stemmen, dan geldt het voor de examinandus minst gunstig advies.

§ 2. Op straf van nietigheid mag niemand als commissielid deelnemen aan het examen van een bloed- of aanverwant tot en met de vierde graad.

Artikel 10.- (artikel 11 van het ontwerp)

(Het 1° van lid 1 is een overbodige herhaling van de wet. Wat het 2° betreft, zie opmerking in advies omtrent artikel 11 van het ontwerp . In de Nederlandse tekst werd het woord "secundair" vergeten in de uitdrukking "inrichting voor hoger secundair onderwijs).

Artikel 11.- (artikel 12 van het ontwerp)

.../...

Artikel 12.-

(Artikel 13 van het ontwerp; het ware echter wenselijk van § 3 een tweede lid van § 2 te maken).

Artikel 13.-

De uitgestelde examinandi mogen zich voor de tweede zittijd inschrijven ; de afgewezen examinandi mogen zich slechts na verloop van een studiejaar aanmelden. Deze bepalingen zijn toepasselijk op de door een universiteit uitgestelde of afgewezen examinandi.

De examinandi, die wegens door de commissie aanvaarde redenen niet aan het examen deelnamen, worden gelijkgesteld met uitgestelden ; degenen die, zonder zulke redenen te kunnen doen gelden, niet aan het examen deelnamen, worden gelijkgesteld met afgewezenen.

Artikel 14.-

... (zoals artikel 15 van het ontwerp, behalv dat in het tweede lid het woord "verdienste" vervangen wordt door "uitslag") ...

.../...

Artikel 15.- (artikel 16 van het ontwerp)

De diploma's worden opgesteld overeenkomstig het bij dit besluit gevoegd formulier en in de taal waarin het examen werd afgenomen.

(De overige alinea's zijn overbodig, gelet op de bijlage).

Artikelen 16 en 17.-

... (zoals de artikelen 17 en 18 van het ontwerp) ...

\+

\+ +

Tenslotte vervange men de afkorting van "mijnheer" door "de Hr", in het formulier van het diploma.

Le projet a pour but de fixer les modalités d'exécution de la loi du 11 mars 1954 tendant à l'établissement d'un jury central pour la collation du grade d'agrégé de l'enseignement secondaire supérieur pour les sciences commerciales.

\+

\+ +

L'article 4 du projet fixe le montant des frais d'examen pour le candidat qui se présente devant le jury central en vue d'obtenir le grade d'agrégé de l'enseignement secondaire supérieur pour les sciences commerciales.

Comme fondement légal, le projet invoque la loi du 11 mars 1954. L'article 2 de cette loi, qui prévoit que le Roi fixe les conditions dans lesquelles les intéressés peuvent se présenter à l'examen, ne contient aucune habilitation explicite pour imposer le paiement d'une rétribution aux personnes qui s'inscrivent à l'examen pour la collation dudit grade .

Le Conseil d'Etat n'a pas connaissance d'une autre disposition légale qui attribue ce pouvoir au Roi.

L'article 4 est donc inconciliable avec l'article 113 de la Constitution, aux termes duquel, hors les cas formellement exceptés par la loi, aucune rétribution ne peut être exigée des citoyens qu'à titre d'impôt au profit de l'Etat, de la province ou de la commune.

\+

\+ +

.../...

L'article 11, alinéa 1er, 2°, du projet prévoit que nul n'est admis à l'examen s'il ne produit un certificat délivré par un professeur de méthodologie d'une université ou d'un établissement assimilé, et constatant qu'il a suivi sous sa direction, pendant un an au moins, des exercices didactiques dans un établissement d'enseignement secondaire supérieur.

Cette disposition subordonne l'admission à l'examen à une préparation universitaire. Les candidats qui auront acquis leur diplôme de licencié en sciences commerciales dans un institut supérieur de commerce non rattaché à une université, devront ultérieurement prendre une inscription à une université ou un établissement assimilé, ce qui reviendra, en général, à prolonger d'une année les études et, en tout cas, entraînera des frais supplémentaires. Or, le législateur a entendu placer les étudiants de ces instituts supérieurs de commerce "sur un pied d'égalité avec les étudiants universitaires quant à la durée et au coût des études" (Doc.parl. Sénat 1952-1953, n° 357).

L'article 11, en tant qu'il prévoit que le certificat doit être délivré par un professeur de méthodologie d'une université ou d'un établissement assimilé, est donc contraire aux intentions du législateur.

\+

\+ \+

L'article 17 du projet fixe le montant des indemnités de vacation et de séjour du président, des membres et du secrétaire du jury. Il y a donc lieu de recueillir l'avis du Premier Ministre, conformément à l'article 13 de l'arrêté du Régent du 15 décembre 1948

.../...

réglant les attributions du Comité du budget, modifié par l'arrêté du Régent du 12 mars 1950. Le préambule devrait en faire état. L'accord du Ministre des Finances, par contre, ne doit pas y figurer.

\+

\+ \+

Pour le surplus, le Conseil d'Etat propose d'apporter au projet quelques modifications de forme, qui ne nécessitent aucun commentaire et ressortent du texte ci-après :

Arrêté royal portant règlement du jury central pour la collation du grade d'agrégé de l'enseignement secondaire supérieur pour les sciences commerciales.

BAUDOUIN, Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Vu la loi du 11 mars 1954 tendant à l'établissement d'un jury central pour la collation du grade d'agrégé de l'enseignement secondaire supérieur pour les sciences commerciales;

Vu l'arrêté royal du 15 mai 1934 ... (la suite comme au projet)...;

Vu l'avis du Premier Ministre, donné le ... (cfr. observations sur l'article 17);

Vu l'avis du Conseil d'Etat;

Sur la proposition de Notre Ministre de l'Instruction publique,

NOUS AVONS ARRETE ET ARRETONS :

Article 1er.-

Le jury central pour la collation du grade d'agrégé de l'enseignement secondaire supérieur pour les sciences commerciales tient annuellement deux sessions, s'il y a lieu, la première s'ouvrant dans le cours de juillet-août, la seconde s'ouvrant dans le cours d'octobre-novembre.

Il siège à Bruxelles, sauf disposition contraire prise par le Ministre de l'Instruction publique.

Article 2.-

Sauf avis contraire, publié au plus tard le ... au Moniteur belge, les inscriptions sont reçues par le fonctionnaire délégué à cette fin dans chaque gouvernement provincial par le Ministre de l'Instruction publique :

1° pour la première session, du 2 au 12 mai;
2° pour la seconde session, du 20 au 30 août.

Article 3.-

Les récipiendaires indiquent sur leur bulletin d'inscription leurs nom, prénoms, lieu et date de naissance, et domicile, l'adresse à laquelle doit être envoyée la convocation à l'examen, le diplôme en vertu duquel ils sont admis à l'examen d'agrégé, la langue dans laquelle ils désirent être interrogés et faire les leçons publiques.

.../...

Article 4.-

... (voir avis) ...

Article 5.-

Un avis inséré chaque année au Moniteur belge, un mois au moins avant l'ouverture de la première session, rappelle les lieux et dates d'inscription, et les formalités à remplir.

Article 6.-

§ 1er. Le jury comprend, outre le président, au moins quatre membres effectifs.

Il est adjoint au président et aux membres des suppléants; ceux-ci doivent remplir les mêmes conditions que les membres qu'ils suppléent.

§ 2. Le président désigne parmi les membres un secrétaire, qui est chargé de dresser le procès-verbal visé à l'article 15.

Article 7.-

... (comme au projet)...

Article 8.-

Dans le cours des sessions le jury siège tous les jours ouvrables.

.../...

Il peut ajourner de 48 heures les leçons publiques imposées aux récipiendaires.

Article 9.-

§ 1er. La présence de la majorité du jury est requise pour délibérer valablement. Lorsque les membres présents se trouvent en nombre pair et qu'il y a partage des voix, l'avis le moins favorable au récipiendaire prévaudra

§ 2. Nul ne peut, sous peine de nullité, prendre part en qualité de membre du jury, à l'examen d'un parent ou allié jusques et y compris le quatrième degré.

Article 10.- (article 11 du projet)

(Le 1° du premier alinéa reproduit inutilement une disposition de la loi. En ce qui concerne le 2°,cfr l'observation de l'avis concernant l'article 11 du projet. Dans la version néerlandaise, le terme "secundair" a été oublié dans l'expression "inrichting voor hoger secundair onderwijs").

Article 11.-(article 12 du projet)

Article 12.-

(Article 13 du projet, mais il serait préférable de présenter le § 3 sous forme d'un second alinéa du paragraphe 2).

.../...

Article 13.-

Les récipiendaires ajournés peuvent se présenter à la deuxième session; les récipiendaires refusés ne peuvent se présenter qu'après l'expiration d'une année d'études. Ces dispositions sont applicables aux récipiendaires qui auront été ajournés ou refusés par une université.

Les récipiendaires qui, pour des motifs admis par le jury, n'ont pas participé à l'examen, sont assimilés aux ajournés; ceux qui, sans pouvoir faire valoir pareils motifs, n'ont pas participé à l'examen, sont assimilés aux refusés.

Article 14.-

... (article 15 du projet, sauf à remplacer, à l'alinéa 2, le terme "mérite" par le mot "résultat")...

Article 15.- (article 16 du projet)

Les diplômes sont rédigés conformément à la formule annexée au présent arrêté et dans la langue dont il a été fait usage pour l'examen.

(Les autres alinéas sont inutiles, eu égard à l'annexe).

.../...

Articles 16 et 17.-

... (comme aux articles 17 et 18 du projet)...

\+

\+ +

Enfin, dans la version néerlandaise de la formule du diplôme, il y a lieu de remplacer l'abréviation de "Hijnheer" par "de Hr".

De kamer was samengesteld uit

La chambre était composée de

de Heren : Messieurs :	J.SUETENS,	eerste-voorzitter van de Raad van State, premier président du Conseil d'Etat,	voorzitter président
	H.BUCH, K.MEES,	raadsheren van State, conseillers d'Etat,	
	F.DUCHENE, F.VAN GOETHEM,	bijzitters van de afdeling wetgeving, assesseurs de la section de législation,	
	J.CYPRES,	adjunct-griffier, greffier adjoint,	griffier greffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. SUETENS. Het verslag werd uitgebracht door de H.VANDERSTICHELE, substituut.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M.SUETENS. Le rapport a été présenté par M.VANDERSTICHELE, substitut.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER,

(get.) J.CYPRES.

DE VOORZITTER - LE PRESIDENT,

(get.) J.SUETENS.